

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України «Про внесення змін до Повітряного кодексу України щодо спрощеного режиму експлуатації маловисотних повітряних суден (аеромобілів)»

1. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Сучасний розвиток технологій у сфері малої авіації, електричного транспорту, автоматизованих систем керування та індивідуальної аеромобільності зумовлює появу нових видів повітряного транспорту, які за своїми технічними характеристиками, способом використання, принципами управління та руху істотно відрізняються від традиційних повітряних суден.

У провідних державах світу активно розвивається напрямок так званої «системи передової повітряної мобільності» («advanced air mobility», «ААМ»), який охоплює створення малогабаритних повітряних суден вертикального або скороченого зльоту і посадки, аеромобілів, персональних літальних апаратів та інших інноваційних транспортних засобів для індивідуального чи локального використання.

У більшості країн ЄС та в США застосовуються спрощені режими реєстрації, підготовки операторів і виконання польотів для повітряних суден, які мають невелику масу, обмежену висоту польоту та не створюють значних ризиків для безпеки авіації чи третіх осіб.

Разом із тим, чинне законодавство України у сфері цивільної авіації фактично не враховує появу такої категорії повітряних суден та застосовує до них загальний режим регулювання, розрахований переважно на класичну авіацію. Це створює суттєві правові, організаційні та економічні бар'єри для розвитку новітніх технологій малої авіації в Україні.

Зокрема, чинні положення Повітряного кодексу України передбачають складні та надмірні процедури сертифікації, отримання свідоцтв авіаційного персоналу, сертифікатів експлуатанта, державної реєстрації, допуску до польотів та іншого регулювання, які є виправданими для повнорозмірної авіації, однак є непропорційними для маловисотних повітряних суден, які експлуатуються на обмеженій висоті, мають обмежену злітну масу, використовуються поза межами населених пунктів, не здійснюють регулярних авіаперевезень, мають локальний характер використання та не створюють такого ж рівня ризику для авіаційної безпеки, як традиційні повітряні судна.

Відсутність спеціального правового режиму для таких повітряних суден фактично унеможливорює формування в Україні ринку аеромобільності, стримує розвиток інженерних та виробничих технологій, інвестицій у сферу малої авіації, а також не дозволяє створити конкурентні умови для виробників відповідної техніки.

Крім того, необхідність законодавчого врегулювання діяльності у сфері маловисотних повітряних суден обумовлюється стрімким розвитком світового ринку персонального повітряного транспорту та відсутністю правових умов для розбудови відповідної транспортної інфраструктури в Україні, потребою у розвитку нових технологічних галузей економіки, залученні інвестицій, перспективами створення нових робочих місць (у сфері виробництва, обслуговування та експлуатації маловисотних повітряних суден), а також потребою забезпечення безпеки, ефективного державного управління та контролю у сфері експлуатації таких повітряних суден.

Зазначене може бути досягнуте за допомогою впровадження спеціальних правил експлуатації та окремого режиму реєстрації маловисотних повітряних суден.

Крім того, використання маловисотних та маневрених повітряних суден у цілях оборони могло б підвищити технічні та ресурсні можливості національного спротиву в умовах російської агресії та воєнного стану. Враховуючи, що на даний час сили оборони України активно шукають та впроваджують нові засоби та методи боротьби із ворожими БПЛА (формування підрозділів ППО з дронами-перехоплювачами, залучення до протиповітряного захисту добровольчих формувань територіальних громад та ін.), використання у відповідному напрямку спеціально пристосованих маловисотних повітряних суден під керівництвом досвідчених пілотів може сприяти забезпеченню контролю над повітряним простором та активній протидії ворожим атакам на наші об'єкти та інфраструктуру.

2. Мета і завдання прийняття акта

Метою даного законопроекту є створення в Україні особливого спрощеного правового режиму експлуатації маловисотних повітряних суден (аеромобілів), який забезпечить розвиток інноваційної аеромобільності, виробництва новітніх літальних апаратів та індивідуального повітряного транспорту із одночасним дотриманням вимог безпеки польотів та державного контролю.

З урахуванням поставленої мети завданнями законопроекту виступають:
визначення у Повітряному кодексі України поняття маловисотних повітряних суден (аеромобілів);

запровадження спрощеного режиму експлуатації та реєстрації таких повітряних суден;

встановлення базових вимог до осіб, які здійснюють керування маловисотними повітряними суднами;

визначення вимог щодо технічної відповідності та обслуговування таких повітряних суден;

створення окремого (електронного) реєстру маловисотних повітряних суден;

визначення особливостей використання повітряного простору для польотів маловисотних повітряних суден;

встановлення спеціального порядку використання таких повітряних суден в умовах воєнного або надзвичайного стану.

3. Загальна характеристика і основні положення проєкту акта

Проєктом Закону пропонується створити особливу категорію цивільних повітряних суден – маловисотні повітряні судна (аеромобілі), які призначені для польотів на висоті не більше 350 метрів над рівнем земної (водної) поверхні виключно поза межами населених пунктів, територій житлової, громадської чи рекреаційної забудови, об'єктів транспортної, енергетичної, військової та критичної інфраструктури (окрім спеціально визначених зон польотів, зльоту та посадки для маловисотних повітряних суден), максимальна злітна маса яких не перевищує 2000 кг.

Законопроєктом запроваджується для маловисотних повітряних суден спеціальний спрощений режим експлуатації та реєстрації, зокрема:

визначається можливість їх експлуатації без отримання свідоцтва пілота та сертифіката експлуатанта;

встановлюються мінімальні вимоги до осіб, які здійснюють керування такими повітряними суднами;

визначається, що особи, які керують такими повітряними суднами або здійснюють їх технічне обслуговування, не належать до авіаційного персоналу;

встановлюється окремий порядок електронної реєстрації маловисотних повітряних суден;

визначаються правила технічного обслуговування та вимоги до виробників маловисотних повітряних суден;

встановлюються базові вимоги до забезпечення безпеки під час польотів таких суден, а також обмеження щодо місць, умов та порядку виконання польотів;

визначається спеціальний порядок польотів під час дії воєнного або надзвичайного стану.

Законопроєкт одночасно поєднує дерегуляцію та спрощення доступу до експлуатації маловисотних повітряних суден на території України, та спрямований на формування сучасної правової основи для розвитку інноваційної малої авіації в Україні, із забезпеченням належного рівня авіаційної, суспільної та публічної безпеки.

4. Стан нормативно-правової бази у зазначеній сфері правового регулювання

Сфера правових відносин, у якій пропонуються нововведення, регулюється Повітряним кодексом України та деякими іншими нормативно-правовими актами.

Запропоноване законопроєктом внесення змін до Повітряного кодексу України, із зазначенням у прикінцевих положеннях доручення Кабінету Міністрів України внести необхідні зміни до бази підзаконних нормативно-правових актів, буде достатнім для досягнення цілей, визначених законопроєктом.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація законопроекту не вимагатиме додаткових витрат із Державного бюджету України та/або інших бюджетів.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття акта

Прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до Повітряного кодексу України щодо спрощеного режиму експлуатації маловисотних повітряних суден (аеромобілів)» матиме, зокрема, наступні позитивні наслідки:

забезпечить правові умови для розвитку в Україні персональної авіації та аеромобільності, їх активне впровадження у сферах оборони, спорту, туризму, рекреації і т.д.;

впровадить зменшення адміністративного та фінансового навантаження на операторів та виробників маловисотних повітряних суден, що у свою чергу надасть поштовх для розвитку авіамоделної галузі, наукових розробок та виробництва літальних апаратів, із забезпеченням необхідних вимог безпеки під час польотів;

сприятиме розвитку технологій, підприємництва, створенню нових робочих місць у відповідній галузі;

наблизить Україну до передових практик регулювання малої авіації.

Народний депутат України

Сергій ГРИВКО

«___» _____ 2026 року

